

Nr 110.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående ändrad lydelse av 79 § 2 mom. lagen den 6 juni 1930 (nr 251) om kommunalstyrelse på landet, m. m.; given Stockholms slott den 25 februari 1949.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

- 1) lag angående ändrad lydelse av 79 § 2 mom. lagen den 6 juni 1930 (nr 251) om kommunalstyrelse på landet;
- 2) lag angående ändrad lydelse av 74 § 2 mom. lagen den 6 juni 1930 (nr 252) om kommunalstyrelse i stad; samt
- 3) lag angående ändrad lydelse av 63 § 2 mom. lagen den 15 juni 1935 (nr 337) om kommunalstyrelse i Stockholm.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,

enligt Dess nådiga beslut:

GUSTAF ADOLF.

Ernst Wigforss.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

I propositionen föreslås, att kommunerna befrias från skyldighet att underställa Kungl. Maj:ts prövning vissa beslut om ansvarighet gentemot statsverket enligt kungörelserna den 30 juni 1948 (nr 546) om egnahemslån och förbättringslån samt (nr 587) om tertiärlån och tilläggs-lån för flerfamiljshus.

Förslag

till

Lag

angående ändrad lydelse av 79 § 2 mom. lagen den 6 juni 1930 (nr 251) om kommunalstyrelse på landet.

Härigenom förordnas, att 79 § 2 mom. lagen den 6 juni 1930 om kommunalstyrelse på landet¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

Nuvarande lydelse:

Föreslagen lydelse:

79 §.

2 mom. Kommun äger, — — — fastställda taxeringen.

Utöver vad — — — annan ordning.

Lån, som — — — nytt lån.

Nyttjar kommun — — — nyttjade fondmedel.

Med lån — — — även borgen.

Kommun äger jämväl, utan att Konungens fastställelse å beslut därom erfordras, i enlighet med *därutinnan gällande bestämmelser gentemot staten åtaga sig ansvarighet för lån, som av statsmedel beviljas allmännyttiga bostadsföretag eller enskilda personer för beredande av bostäder åt mindre bemedlade, barnrika familjer.*

Av Konungen — — — upptaga lånet.

2 mom. Kommun äger, — — — fastställda taxeringen.

Utöver vad — — — annan ordning.

Lån, som — — — nytt lån.

Nyttjar kommun — — — nyttjade fondmedel.

Med lån — — — även borgen.

Kommun äger jämväl, utan att Konungens fastställelse å beslut därom erfordras, i enlighet med *gällande bestämmelser om egnahemslån och förbättringslån samt om tertiärlån och tillägglån för flerfamiljshus åtaga sig ansvarighet gentemot staten för lån, som av statsmedel beviljas annan än kommunen; dock skall kommuns beslut att ikläda sig sådan borgen för tertiärlån eller tillägglån åt allmännyttigt bostadsföretag, vilken må godtagas i stället för in-teckningssäkerhet, underställas Konungens prövning.*

Av Konungen — — — upptaga lånet.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling, samt äger tillämpning jämväl å dessförinnan fattade men av Konungen icke prövade beslut.

¹ Senaste lydelse, se 1946: 485.

Förslag

till

Lag**angående ändrad lydelse av 74 § 2 mom. lagen den 6 juni 1930
(nr 252) om kommunalstyrelse i stad.**

Härigenom förordnas, att 74 § 2 mom. lagen den 6 juni 1930 om kommunalstyrelse i stad¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

Nuvarande lydelse:

74 §.

2 mom. Stad äger, — — — annan stad.

Utöver vad — — — annan ordning.

Lån, som — — — nytt lån.

Nyttjar stad — — — nyttjade fondmedel.

Med lån — — — även borgen.

Stad äger jämväl, utan att Konungens fastställelse å beslut därom erfordras, i enlighet med *därutinnan gällande bestämmelser gentemot staten åtaga sig ansvarighet för lån, som av statsmedel beviljas allmännyttiga bostadsföretag eller enskilda personer för beredande av bostäder åt mindre bemedlade, barnrika familjer.*

Av Konungen — — — upptaga lånet.

Föreslagen lydelse:

2 mom. Stad äger, — — — annan stad.

Utöver vad — — — annan ordning.

Lån, som — — — nytt lån.

Nyttjar stad — — — nyttjade fondmedel.

Med lån — — — även borgen.

Stad äger jämväl, utan att Konungens fastställelse å beslut därom erfordras, i enlighet med *gällande bestämmelser om egnahemslån och förbättringslån samt om tertiärlån och tilläggsån för flerfamiljshus åtaga sig ansvarighet gentemot staten för lån, som av statsmedel beviljas annan än staden; dock skall stads beslut att ikläda sig sådan borgen för tertiärlån eller tilläggsån åt allmännyttigt bostadsföretag, vilken må godtagas i stället för inteckningssäkerhet, underställas Konungens prövning.*

Av Konungen — — — upptaga lånet.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling, samt äger tillämpning jämväl å dessförinnan fattade men av Konungen icke prövade beslut.

¹ Senaste lydelse, se 1946: 486.

Förslag

till

Lag

angående ändrad lydelse av 63 § 2 mom. lagen den 15 juni 1935
(nr 337) om kommunalstyrelse i Stockholm.

Härigenom förordnas, att 63 § 2 mom. lagen den 15 juni 1935 om kommunalstyrelse i Stockholm¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

Nuvarande lydelse:

Föreslagen lydelse:

63 §.

2 mom. Staden äger, — — — fastställda taxeringen.

Utöver vad — — — annan ordning.

Lån, som — — — nytt lån.

Nyttjar staden — — — nyttjade fondmedel.

Med lån — — — även borgen.

Staden äger jämväl, utan att Konungens fastställelse å beslut därom erfordras, i enlighet med *därutinnan gällande bestämmelser gentemot staten åtaga sig ansvarighet för lån, som av statsmedel beviljas allmännyttiga bostadsföretag eller enskilda personer för beredande av bostäder åt mindre bemedlade, barnrika familjer.*

Av Konungen — — — upptaga lånet.

2 mom. Staden äger, — — — fastställda taxeringen.

Utöver vad — — — annan ordning.

Lån, som — — — nytt lån.

Nyttjar staden — — — nyttjade fondmedel.

Med lån — — — även borgen.

Staden äger jämväl, utan att Konungens fastställelse å beslut därom erfordras, i enlighet med *gällande bestämmelser om egnahemslån och förbättringslån samt om tertiärlån och tilläggsån för flerfamiljshus åtaga sig ansvarighet gentemot staten för lån, som av statsmedel beviljas annan än staden; dock skall stadens beslut att ikläda sig sådan borgen för tertiärlån eller tilläggsån åt allmännyttigt bostadsföretag, vilken må godtagas i stället för inteckningssäkerhet, underställas Konungens prövning.*

Av Konungen — — — upptaga lånet.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling, samt äger tillämpning jämväl å dessförinnan fattade men av Konungen icke prövade beslut.

¹ Senaste lydelse, se 1946: 489.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 25 februari 1949.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK, ANDERSSON.

Efter gemensam beredning med cheferna för social- och inrikesdepartementen anmäler chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, fråga om *vissa ändringar i lagen den 6 juni 1930 (nr 251) om kommunalstyrelse på landet, m. m.* och anför därvid följande.

De av 1948 års riksdag beslutade ändringarna av den statliga låne- och understödsverksamheten för främjande av bostadsförsörjningen ha medfört behov av ändringar jämväl av vissa bestämmelser i kommunallagarna rörande kommunernas rätt till ansvarsteckning m. m. I skrivelse den 23 oktober 1948 har *bostadsstyrelsen* gjort framställning om de lagändringar, som ansetts påkallade av de nya formerna för det statliga bostadsstödet, och i samband därmed även upptagit frågan om ytterligare lättnader för kommunerna i avseende å deras skyldighet att underställa beslut om upptagande av lån eller tecknande av ansvarsförbindelser Kungl. Maj:ts prövning. Innan jag övergår till bostadsstyrelsens framställning, torde få lämnas en kort redogörelse för nu gällande bestämmelser på området och 1948 års ändringar av bostadslåneverksamheten.

Gällande bestämmelser om underställning.

Enligt bestämmelserna i 79 § lagen den 6 juni 1930 om kommunalstyrelse på landet, 74 § lagen samma dag om kommunalstyrelse i stad samt 63 § lagen den 15 juni 1935 om kommunalstyrelse i Stockholm skola kommuns beslut angående upptagande av lån eller ingående av borgen för att vinna bindande kraft underställas Konungens prövning och fastställelse. Från denna huvudregel gälla dock enligt samma lagrum vissa undantag. Kommun äger sålunda utan underställning att i viss omfattning upptaga lån, ställda på högst ett års återbetalningstid, samt amorteringslån, ställda att återbetalas inom fem år, ävensom att vid förvärv av egendom övertaga betalningsansvar för däri intecknad gäld. Vad som stadgas om lån gäller även borgen. Särskilt lånetillstånd erfordras icke heller, då kommun erhållit lån av statsmedel jämlikt beslut av Kungl. Maj:t, utan beslutet om lånets beviljande

anses innefatta jämväl tillstånd att upptaga lånet. Genom ändringar den 24 mars 1939 av nyssnämnda lagrum (SFS 1939:77, 78 och 79) ha kommunerna slutligen erhållit rätt att utan särskilt tillstånd åtaga sig ansvarighet gentemot staten i enlighet med därutinnan gällande bestämmelser för lån, som av statsmedel beviljas allmännyttiga bostadsföretag eller enskilda personer för beredande av bostäder åt mindre bemedlade, barnrika familjer.

De bestämmelser som åsyftas i sistnämnda stadgande återfunnos i kungörelsen den 4 september 1935 (nr 512) om lån och bidrag av statsmedel till främjande av bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer samt kungörelsen den 27 maj 1938 (nr 247) om lån och bidrag av statsmedel för beredande av bostäder i egnahem åt mindre bemedlade, barnrika familjer. 1935 års kungörelse avser bostadsanskaffningslån åt allmännyttiga bostadsföretag för beredande av billiga *hyresbostäder* i städer eller andra tätare bebyggda samhällen. För erhållande av sådant bostadsanskaffningslån förutsattes enligt denna kungörelse bland annat att kommunen åtager sig betalningsansvar gentemot staten för förlust, som kan uppkomma till följd av försummad hyresbetalning. Beträffande bostadsanskaffningslånen enligt 1938 års kungörelse, vilken avser *egnahemsbostäder* åt mindre bemedlade, barnrika familjer, omfattar det kommunens borgensansvar gentemot staten, som utgör en förutsättning för beviljande av sådant lån, dels ansvar för den förlust, som kan uppkomma å lånet till följd av vanvård av bostadsfastigheten, dels ock ansvar för förluster, helt eller delvis, till följd av att låntagaren försummar sina skyldigheter att gälda räntor och amorteringar. Härtill kan enligt samma kungörelse komma visst betalningsansvar för kommunen gentemot statskontoret, då kommunen för att möjliggöra förskottsutbetalningar till låntagare hos ämbetsverket lyfter större eller mindre belopp av preliminärt beviljat lån.

I samtliga här angivna fall ha kommunerna sålunda efter nyssnämnda lagändring 1939 ägt åtaga sig ansvarsförbindelserna gentemot statsverket utan att inhämta Kungl. Maj:ts tillstånd.

1948 års bestämmelser om stöd åt bostadsförsörjningen och kommunernas ansvarighet.

Vid 1948 års riksdag ha antagits ändrade grunder för den av staten bedrivna låne- och understödsverksamheten till främjande av bostadsförsörjningen, och i samband därmed ha vissa ändringar vidtagits i fråga om kommuns skyldighet att på ifrågavarande område lämna bidrag och iklåda sig ansvarighet gentemot staten. Genom kungörelsen den 30 juni 1948 (nr 546) om egnahemslån och förbättringslån (i fortsättningen benämnd *egnahemslånekungörelsen*), som trätt i kraft den 1 juli 1948, ha nya regler införts i fråga om egnahemslån. Beträffande låne- och bidragsverksamheten för flerfamiljshus ha fastställts delvis nya grunder genom kungörelsen den 30 juni 1948 (nr 587) om tertiärlån och tilläggsån för flerfamiljshus (här nedan

kallad *tertiärlånekungörelsen*), som likaledes trätt i kraft den 1 juli 1948. De lån, som kunna beviljas enligt dessa båda kungörelser, äro avsedda att stödja bostadsförsörjningen i allmänhet, och den särskilda långivning för beredande av bostäder åt mindre bemedlade, barnrika familjer (bostadsansskaffningslån), varom stadgades i 1935 och 1938 års förut nämnda kungörelser, har upphört att gälla. Det speciella stödet åt dessa familjer lämnas i stället i form av löpande familjebostadsbidrag enligt särskilt fastställda grunder.

Egnahemslån och förbättringslån beviljas enligt egnahemslånekungörelsen beträffande byggnadsföretag i städer med minst 10 000 invånare i regel av bostadsstyrelsen samt beträffande byggnadsföretag å övriga orter av länsbostadsnämnderna. De ansvarsförbindelser av kommunen, som förutsättas enligt denna kungörelse, angivas i 11 § första stycket och 32 § första stycket i kungörelsen. Enligt förstnämnda författningsrum skall av egnahemslånet under en tid av tio år högst 4 000 kronor i vad avser enfamiljshus och högst 6 000 kronor i vad avser tvåfamiljshus utgöra en räntefri, stående del under förutsättning, bland annat, att vederbörande kommun åtagit sig att gentemot staten ansvara för förlust, som annorledes än genom avskrivning kan uppkomma å denna del av lånet. Ifrågavarande ränte- och amorteringsfria del av lånet har ju liksom tilläggslånen enligt *tertiärlånekungörelsen* karaktären av subvention och är i likhet med tilläggslånen avsedd att efter förloppet av tio år avskrivas, därest icke förändringar i det allmänna hyresläget giva anledning till annat. Den andra formen av kommunal ansvarighet mot staten enligt *egnahemslånekungörelsen* avser ansvar för utlämnat förskott. Enligt 32 § kungörelsen äger kommunens organ för låneförmedling, sedan egnahemslån eller förbättringslån preliminärt beviljats, att efter medgivande av det lånebeviljande organet under byggnadstiden utbetala större eller mindre del av lånet såsom förskott under förutsättning att förmedlingsorganet dels funnit angeläget att förskott utlämnas, dels ock åtagit sig att utöva därav betingad särskild kontroll över byggnadsföretaget. För återbetalningen av utlämnat förskott skall kommunen vara ansvarig.

Långivningen för flerfamiljshus, som regleras av *tertiärlånekungörelsen*, omfattar *tertiärlån* och, i vissa fall, även *tilläggslån*. Båda beviljas av bostadsstyrelsen. De åtaganden, som kommun enligt denna kungörelse har att ikläda sig gentemot staten, grunda sig på bestämmelserna i 13 § 3 mom. andra stycket samt 2 och 33 §§ kungörelsen. Enligt 13 § 3 mom. må beträffande byggnad, som icke tillhör kommun, kommunalt bolag, allmännyttigt bostadsföretag eller vissa slag av kooperativt organiserade företag, tilläggslånet icke överstiga ett belopp motsvarande skillnaden mellan å ena sidan det av bostadsstyrelsen bestämda avkastningsvärdet samt å andra sidan summan av sådana för byggnadsföretaget beviljade lån, vilka lämnats mot säkerhet med bättre förmånsrätt än den säkerhet, som skall ställas för tilläggslånet. Utan hinder av vad sålunda stadgats må tilläggslånet emellertid överstiga det sålunda angivna beloppet, därest den kommun, inom vilken

byggnadsföretaget är beläget, åtagit sig att gentemot staten ansvara för den förlust, som annorledes än genom avskrivning efter tioårsperiodens utgång kan uppkomma å den del av lånet, vilken överstiger nämnda belopp. Vidare skall kommun enligt 2 o c h 3 3 §§ kungörelsen gentemot staten ansvara för den förlust, som vid förvaltning av flerfamiljshus tillhörigt kommun eller allmännyttigt bostadsföretag, som uppförts, ombyggt eller förvärvats med stöd av lån enligt kungörelsen, må uppstå till följd av vårdslöshet eller försummelse vid förvaltningen. Om eljest förlust uppstår vid förvaltningen av hus, varom här är fråga, är kommunens ansvar enligt tredje stycket nämnda paragraf begränsat till högst en femtedel av förlusten.

I tertiärlånekungörelsens 10 och 14 §§ angivas ytterligare två former av kommunala borgensåtaganden, nämligen sådana fall, då kommun i syfte att icke behöva ställa eljest erforderlig in-teckningssäkerhet, ikläder sig bor-gen såsom för egen skuld för tertiärlån och lilläggs-lån åt bolag, som helt äges av kommunen.

Bostadsstyrelsens framställning.

I sin skrivelse den 23 oktober 1948 har bostadsstyrelsen hemställt, att spörsmålet angående underställningsskyldighet beträffande kommuns beslut att ikläda sig ansvarsåtaganden jämlikt egnahemslåne- och tertiärlånekungörelserna måtte upptagas till prövning.

Vad först angår kommuns ansvarsåtaganden jämlikt *egnahemslånekungörelsen* har styrelsen framhållit, att den effektiva gäldsbelastning, som kommunens ansvar för r ä n t e f r i, s t å e n d e del av egnahemslån innebure, med hänsyn till omständigheterna finge anses vara förhållandevis ringa i varje särskilt fall. Styrelsen har härom anfört i huvudsak följande.

Förutom att ansvarigheten sålunda icke kan överstiga 4 000 respektive 6 000 kronor för varje låneobjekt är vidare i regel egnahemslånet — den räntefria, stående delen därå inräknad — säkerställt av in-teckning jämlikt 6 § första stycket kungörelsen, på grund varav kommun, om dess ansvar utkräves, får åtnjuta däremot svarande in-teckningssäkerhet. Då egnahemslån därjämte undantagsvis utlämnas utan in-teckningspant jämlikt 6 § andra stycket, synas däri angivna, speciella förutsättningar skapa betingelser för att i normala fall ingen del av egnahemslånet skall bliva nödlidande. Genom kontroll under byggnadstiden och genom övervakning att vanvård icke sker av den färdiga byggnaden har kommunen — förutom möjligheten att i samverkan med det lånebeviljande statsorganet träda i aktion för att bevaka sina intressen gentemot en tredskande eller försumlig låntagare — tillfälle att förebygga eller i allt väsentligt begränsa andra förlustrisker än dem, som ha sin grund i betalningsoförmåga hos låntagaren i kombination med sjunkande priser på egnahem.

I fråga om kommuns ansvarighet för f ö r s k o t t, utlämnat enligt 32 § egnahemslånekungörelsen, har bostadsstyrelsen framhållit, att detta ansvar regelmässigt omfattade högre belopp än ansvaret för den räntefria, stående delen av egnahemslånet. Enligt styrelsens mening finge man räkna med att

förskott för att fylla sitt syfte måste tillhandahållas kanske främst åt de minst kapitalstarka låntagarna intill fulla beloppet av preliminärt beviljat lån. De i nyssnämnda stadgande föreskrivna villkoren för förskott syntes emellertid kraftigt begränsa den reella risken. Härvid åsyftade styrelsen främst att kommunen normalt förutsattes påfordra säkerhet i form av in-teckningspant eller, om fastighetsbildningen eller tomträttsupplåtelsen icke vore klar, därmed likvärdig säkerhet. Ytterligare skydd för kommun mot för-lust har styrelsen ansett förefinnas genom möjligheterna för det långgivande organet att efter omständigheterna förbinda sitt medgivande till förskott med lämpliga villkor och anvisningar. Den särskilda kontroll över byggnads-företaget, varom 32 § talade, syntes även utgöra ett skyddsmedel mot för-lust.

Bostadsstyrelsen har vidare framhållit, att den prövning beträffande låne-sökandes person och ekonomi, som åvilade den lånebeviljande myndig-heten, i sin mån komme att medföra trygghet för kommunen, att dess ansvar icke skulle behöva tagas i anspråk.

Med hänsyn till förutnämnda omständigheter har bostadsstyrelsen ansett kunna ifrågasättas, huruvida, sedan kommun beslutat ikläda sig betalnings-ansvar jämlikt 11 och/eller 32 §§ egnahemslånekungörelsen, Kungl. Maj:t ens i undantagsfall komme att finna anledning vägra fastställelse å beslutet.

På grund av vad sålunda anförts och under beaktande tillika av att underställningsskyldigheten i formellt hänseende medförde avsevärt besvär för såväl stats- som kommunalmyndigheter samt tidsutdräkt icke minst för lån-tagare har bostadsstyrelsen hemställt, att sådan ändring vidtoges i de förut angivna lagarna om kommunalstyrelse, att kommun befriades från skyldig-het att underställa Konungen sådana i det föregående angivna beslut, som avsåge kommunens ansvarsåtaganden för lån och förskott, beviljade med stöd av egnahemslånekungörelsen.

Bostadsstyrelsen har vidare, i fråga om underställningsskyldighet av kom-muns ansvarsåtaganden enligt *tertiärlånekungörelsen*, till en början erinrat om den i kommunallagarna stadgade befrielsen från underställning av kommuns beslut om visst ansvar mot staten för bostadsanskaffningslån i hyreshus. Styrelsen har framhållit, att sedan denna låneform upphört den 30 juni 1948 behovet av bostäder för barnrika familjer i hyreshus i stället komme att tillgodoses genom de i *tertiärlånekungörelsen* angivna lånefor-merna till byggnadsföretagare i kombination med bostadsrabatter till vissa hyresgäster. Styrelsen har beträffande kommuns ansvarsåtaganden enligt 13 § 3 m o m. a n d r a s t y c k e t *tertiärlånekungörelsen* anført i huvud-sak följande.

Många kommuner torde komma att vilja ikläda sig betalningsansvar en-ligt 13 § 3 mom. andra stycket för tilläggs-lån, för att förmånen av sådant lån skall till fullo kunna utnyttjas. Tilläggs-lånet löper enligt 15 § utan ränta och amortering.

Det ansvar, som en kommun må åtaga sig för tilläggs-lån, avser vanligen belopp, som visserligen i absoluta tal kunna vara ganska betydande men som

äro små i förhållande till det enskilda företaget och — enligt sakens natur — måttliga i förhållande till kommunens allmänna bärkraft.

Då beträffande ifrågasatt ansvar i huvudsak samma möjligheter till begränsning av riskerna syntes föreligga som beträffande kommunalt ansvar för den räntefria, stående delen av egnahemslån, har styrelsen även i denna del ifrågasatt, om underställningsförfarande kunde vara oundgängligen erforderligt.

Vad härefter angår ansvarsåtaganden jämlikt 33 § tertiärlånekungörelsen har bostadsstyrelsen först berört innebörden av det krav på kommunal garanti, som enligt nämnda stadgande ställes beträffande förluster på grund av vårdslöshet eller försummelser vid förvaltningen av kommunen eller allmännyttigt företag tillhöriga byggnadsföretag, samt därvid hänvisat till vissa av byggnadslånebyrån tidigare gjorda uttalanden av i huvudsak följande innehåll.

En kommunal garanti gentemot staten jämlikt 33 § torde åsyfta allenast sådana statsverkets förluster, som uppkomma med anledning av att tertiär- och/eller tilläggs-lån utlämnats men däremot icke förluster föranledda exempelvis av försummad skattebetalning. Om förlusten — för att begagna författningens terminologi — är av den art, att hänsyn till densamma bort tagas vid hyrornas bestämmande, torde vidare kommunen enligt grunderna för 33 § andra stycket vara fri från ansvar. Härmed torde åsyftas det fall, att bostadsstyrelsen vid sitt beslut om fastställande av (högsta) hyror, grundat på de vid beslutet föreliggande förutsättningarna, skulle begå ett påtagligt misstag och till följd därav sätta hyrorna lägre än vederbort.

Betalningsgarantien kan bland annat innefatta en skyldighet för kommunen att vid behov tillskjuta belopp, som företaget må behöva för betalning av förfallna räntor och annuiteter på statslånen, med rätt för kommunen att återfå medlen i den mån likviditeten det medger. Vidare torde kommunen vara skyldig att täcka staten för förlust, som kan uppstå genom att statens fordran, helt eller delvis, blir nödlidande vid exekutiv auktion, måhända föranledd av underlåtenhet att betala räntor och amorteringar på underliggande krediter.

Har förlust uppkommit på sätt förut angivits, skall enligt 33 § prövas, huruvida kommunen ensam skall bära förlusten eller huruvida förlusten skall delas mellan stat och kommun.

Om förlusten vållats av vårdslöshet eller försummelse vid fastighetsförvaltningen — exempelvis genom inre reparationer utöver vad som är för-svarligt vid god fastighetsförvaltning eller genom försummelser att indriva hyror — äger kommunen *icke* återbekomma från staten någon del av erlagt belopp. Därest åter förlusten förorsakats av andra anledningar — främst vad man plägar kalla konjunkturförluster — kan kommunen komma att återfå från statsverket större delen av vad kommunen erlagt. Efter en treårsperiod skall nämligen avräkning ske mellan kommunen och statsverket, och då kan kommunen enligt 33 § tredje och fjärde styckena få ersättning med fyra femtedelar av vad som utgivits.

Bostadsstyrelsen har ansett det icke kunna förnekas, att kommuns ansvar enligt 33 § tertiärlånekungörelsen kunde innebära rätt betydande risker för kommunen, men framhållit, att risken dock starkt begränsades, i den mån kommunen hade en effektiv administration till sitt förfogande. Styrelsen

har emellertid under återopande av vad sålunda anförts — utan att framlägga formligt förslag till lagändring — hemställt, att Kungl. Maj:t måtte överväga utverkande av underställningsfrihet jämväl för sådant kommunens betalningsansvar, som avsåges i 33 § tertiärlånekungörelsen.

Därest de ifrågasatta lagändringarna — vilka enligt bostadsstyrelsens mening, om så befundes lämpligt, kunde förklaras gälla allenast tills vidare, såvida icke Kungl. Maj:t beträffande viss kommun annorlunda förordnade — komme till stånd, har styrelsen förutsatt, att de lånebeviljande statsorganen skulle åläggas årlig uppgiftsskyldighet till Kungl. Maj:t rörande kommunernas ifrågavarande ansvar.

Slutligen har bostadsstyrelsen ifrågasatt underställningsfrihet beträffande kommuns beslut om borgen å enligt affärsmässiga grunder tillhandahållet byggnadskreditiv till flerfamiljshus, som uppföres med stöd av preliminärt beviljat statligt tertiärlån. Därvid har förutsatts, att borgensansvaret skall vara täckt av bostadsstyrelsens preliminära lånebeslut. Med hänsyn till att sådan borgen vore ägnad att nedbringa räntekostnaderna och medförde allenast en ganska ringa reell risk har styrelsen hemställt, att sådant beslut av kommun måtte bliva gällande utan att detsamma underställdes Kungl. Maj:t, dock att underställning skulle erfordras i sådana fall, där det statliga lånebeviljande organet, som hade att skaffa sig kunskap om enskildheterna rörande borgensåtagandet och den till skydd för detta liggande realsäkerheten, funne Kungl. Maj:ts prövning påkallad.

Yttranden över bostadsstyrelsens framställning.

Över bostadsstyrelsens skrivelse har 1946 års kommunallagskommitté avgivit infortrat utlåtande, varjämte Svenska landskommunernas förbund och Svenska stadsförbundets finansråd efter remiss inkommit med yttranden i ärendet.

Såväl kommittén som de kommunala förbunden ha tillstyrkt den ifrågasatta underställningsfriheten beträffande kommuns beslut att ikläda sig ansvar gentemot staten jämlikt egnahemslånekungörelsen samt jämlikt 13 § 3 mom. andra stycket och 33 § tertiärlånekungörelsen, men däremot förordat ett bibehållande av Kungl. Maj:ts prövning i varje särskilt fall av kommuns beslut att teckna borgen för byggnadskreditiv till flerfamiljshus.

1946 års kommunallagskommitté har inledningsvis erinrat, att kommittén i samband med sin allmänna översyn av kommunallagarna ämnade upptaga frågan om underställningsskyldighet beträffande kommuns beslut i fråga om ansvarsåtaganden jämlikt olika författningar till mera ingående behandling. Kommittén har härom bland annat anförts följande.

Det skulle vara önskvärt att i ett sammanhang kunna pröva denna fråga i hela dess vidd. Kommunallagarnas nuvarande bestämmelser om befrielse från underställningsskyldighet i fråga om kommuns ansvarighet för bostads-

anskaffningslån äro avfattade med hänsyftning på 1935 och 1938 års kungörelser. De i dessa kungörelser angivna låneformerna ha emellertid upphört att gälla och några direkta motsvarigheter härtill finnas ej i egnahems- låne- och tertiärlånekungörelserna. Kommunallagarnas bestämmelser om underställningsfrihet för där angivna fall av ansvarsåtaganden kunna därför icke längre tillämpas. Med hänsyn härtill och då det också ur andra synpunkter är lämpligt, att spørgsmålet om underställningsskyldighet i det speciella hänseende, varom nu är fråga, upptages till prövning, har kommittén icke något att erinra mot, att man redan nu söker lösa detta spørgsmål. Den lösning man därvid kommer till bör emellertid betraktas såsom ett provisorium i avbidan på den allmänna översyn av reglerna om underställning, som kommittén ämnar verkställa.

Kommittén har framhållit, att bestämmelserna i 1948 års egnahemslåne- och tertiärlånekungörelser torde medföra, att kommunernas betalningsåtaganden gentemot statsverket komme att ökas avsevärt i förhållande till vad som gällt enligt 1935 och 1938 års kungörelser. Förut gällande kungörelser avsåge endast lån för att bereda bostäder åt mindre bemedlade, barnrika familjer, medan 1948 års kungörelser åsyftade att främja bostadsförsörjningen över huvud taget. Den ekonomiska risken för kommunerna ökades även av den orsaken, att de bostäder, som erhöle stöd jämligt 1948 års kungörelser, icke upplåtes endast till familjer med statligt hyresbidrag.

Kommittén har vidare framhållit, att kommunerna — vid sidan av sin medverkan i den statliga bostadspolitiken genom beslut om ansvarighet gentemot staten för bostadsanskaffningslån m. m. — avsevärt ökat sina åtaganden för främjandet av bostadsförsörjningen under senare år. Härom har kommittén anfört följande.

Kommunernas betalningsåtaganden för främjandet av bostadsförsörjningen ha de senare åren ökat i hög grad därigenom, att kommunerna själva lämnat lån eller bidrag till bostadsbyggande eller också mera direkt medverkat i bostadsproduktionen medelst kommunala eller halvkommunala företag. Kommunernas rätt till verksamhet av detta slag har fastslagits i lagen den 10 juli 1947 om kommunala åtgärder till bostadsförsörjningens främjande. De åtaganden, varom här är fråga, ha betydligt större ekonomisk betydelse än det betalningsansvar kommunerna ikläda sig gentemot statsverket enligt egnahemslåne- och tertiärlånekungörelserna. Det bör i detta sammanhang också framhållas, att en ökad bostadsproduktion även indirekt medför stora kostnader för kommunerna, i det att t. ex. nya gator måste anläggas och skolor uppföras. För sina lån och bidrag till bostadsförsörjningens främjande samt för utgifter, som ha samband med en ökad bostadsproduktion, torde kommunerna i allmänhet vara nödsakade att upptaga lån. Besluten härom måste i vanlig ordning underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Med hänsyn till de onekligen betydande risker, som den av kommunerna bedrivna verksamheten för främjande av bostadsförsörjningen i vissa fall kan medföra, kunde det måhända — uttalar kommittén — anses lämpligt att vidhålla kravet på underställningsskyldighet för beslut om åtagande av ansvarighet gentemot statsverket enligt egnahemslåne- och tertiärlånekungörelserna. Då emellertid den av staten bedrivna låne- och understödsverksamheten för bostadsförsörjningen bygger på förutsättningen av kommu-

nernas ekonomiska medverkan samt de lån, för vilka kommunerna skola ikläda sig viss ansvarighet, beviljas av för ändamålet tillsatta statsorgan, utgår kommittén ifrån, att Kungl. Maj:t i regel icke torde vägra kommunerna att ikläda sig sådan ansvarighet och att Kungl. Maj:ts prövning skulle bliva av övervägande formell natur.

På grund av vad sålunda anförts har kommittén funnit sig kunna tillstyrka, att kommunerna befriades från skyldighet att underställa Kungl. Maj:ts prövning beslut om ansvarighet gentemot statsverket enligt egnahemslåne- och tertiärlånekungörelserna. Kommittén har därvid strukit under, att den utan någon tvekan tillstyrkte befrielsen beträffande åtagandena enligt förstnämnda kungörelse, där lånens mångfald också gjorde det särskilt angeläget att befria kommunerna och de administrativa myndigheterna från det besvär och låntagarna från den tidsutdräkt, som ett underställningstvång medförde. Vid sitt förord för underställningsfrihet beträffande åtagandena enligt tertiärlånekungörelsen har kommittén fogat följande uttalande.

När kommittén anser sig kunna tillstyrka underställningsfrihet även beträffande åtaganden gentemot statsverket enligt tertiärlånekungörelsen, oaktat dessa i vissa fall torde kunna medföra betydande ekonomiska risker för kommunerna, sker detta främst i förlitan på att den prövning av låneärenden enligt kungörelsen, som skall företagas av såväl kommunerna som bostadsstyrelsen, kommer att verkställas med omsorg och under hänsynstagande till alla föreliggande omständigheter. Kommittén anser sig därvid kunna förutsätta, att vid bostadsstyrelsens prövning av ett dylikt låneärende jämväl beaktas frågan om huruvida det lån som sökes står i rätt förhållande till kommunens ekonomiska bärkraft och till de riktlinjer, som statsmakterna må ha fastställt för den offentliga kredithushållningen och för penningpolitiken över huvud taget. I tveksamma fall torde alltså samråd böra äga rum med vederbörande departement.

I detta sammanhang bör erinras om att, såsom förut framhållits, de ur ekonomisk synpunkt mest betydelsefulla åtaganden, som kommunerna ikläda sig för att främja bostadsförsörjningen, i allmänhet ske i samband med upptagande av lån, samt att beslut härom alltjämt måste underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Kommittén förutsätter, att de lånebeviljande organen — i nära anslutning till vad som gällt beträffande kommuns ansvarsåtaganden i enlighet med bestämmelserna i 1935 och 1938 års kungörelser — komma att åläggas att lämna Kungl. Maj:t fortlöpande uppgifter om kommunernas ansvarighet gentemot statsverket jämlikt nu ifrågakvarande bestämmelser i egnahemslåne- och tertiärlånekungörelserna.

En ledamot av kommittén, herr *K. R. Bergh*, har avstyrkt att underställningsfrihet för närvarande genomfördes beträffande åtaganden enligt tertiärlånekungörelsen.

Vad slutligen angår frågan, huruvida kommuns beslut om tecknande av borgen för byggnadskreditiv till flerfamiljshus, uppförda med stöd av preliminärt beviljade statliga tertiärlån, i vissa fall skulle bli gällande utan underställning har kommittén erinrat, att dylika åtaganden, som i regel vore av kortfristig natur, i viss utsträckning torde falla inom området för

kommuns rätt att utan underställning ikläda sig borgen. Med hänsyn härtill och då det i allt fall icke syntes lämpligt att vid en sådan lagrevision av provisorisk karaktär, varom här vore fråga, utsträcka underställningsfriheten till åtaganden, som icke reglerats i egnahemslåne- och tertiärlånekungörelserna, har kommittén avstyrkt detta förslag.

Svenska stadsförbundets finansråd har tillstyrkt införande av underställningsfrihet för ansvarsåtaganden enligt egnahemslåne- och tertiärlånekungörelserna men icke för borgensteckningar för byggnadskreditiv. Förstnämnda åtaganden innefattade — till skillnad från besluten om borgensteckning för byggnadskreditiv — enligt finansrådets uppfattning en fullföljd av författningsenligt reglerade kommunala åtgärder till bostadsförsörjningens främjande. Finansrådet har vidare framhållit, att anledning icke syntes föreligga, att såtillvida begränsa underställningsfriheten vid åtagandena enligt egnahemslåne- och tertiärlånekungörelserna, att sådan frihet skulle medgivas att gälla tills vidare, såvida icke Kungl. Maj:t beträffande viss kommun annorlunda förordnade.

Svenska landskommunernas förbund har ansett underställningsfrihet böra föreligga i enahanda utsträckning som förordats av finansrådet men ifrågasatt, huruvida ansvar för förskott enligt egnahemslånekungörelsen behöfve uttryckligen undantagas. Förbundet har anfört i huvudsak följande.

Statsmakternas utformning av den nya bostadspolitiken innebär att kommun måste göra vissa åtaganden för att det statliga stödet över huvud taget skall utgå. Sedan kommun fattat beslut om sådana åtaganden, som i vederbörande lånekungörelser avses, är det de statliga bostadspolitiska organen, som avgöra huruvida åtagandet i det särskilda fallet skall tagas i anspråk. Det synes då egendomligt, om kommuns beslut om dessa åtaganden dessutom skulle i särskild ordning behöva underställas Konungens prövning och fastställelse. Vissa av de ifrågavarande åtagandena kunna för öfrigt näppeligen jämföras med lån eller borgen enligt 79 § lagen om kommunalstyrelse på landet. Så är förhållandet med förskott enligt 32 § egnahemslånekungörelsen. Om kommun av egna medel utbetalar förskott, kan icke detta beröras av nuvarande underställningsregler. Men icke ens om kommunen för att bli i stånd att utlämna förskott till låntagare i sin tur lyfter förskott hos statsverket, torde detta kunna betraktas som ett lån i kommunallagens mening lika litet som t. ex. till kommunerna förskottsvis utbetalade mödrahjälpsbidrag äro att betrakta som lån.

Den fördelning av kostnader och risker mellan stat och kommun, som förutsattes i lånekungörelserna, torde i vissa fall för kommunerna komma att bli betungande och äventyrliga. Men ett särskilt underställningsförfarande torde dock icke vara den lämpliga metoden att i de särskilda fallen hålla åtagandena inom rimliga gränser. Det måste bli de statliga bostadspolitiska organens uppgift att tillse bl. a. att bostadsproduktionen inom viss ort icke överdimensioneras.

Departementschefen.

Genom ändringar i kommunallagarna infördes år 1939 i syfte att underlätta kommunernas bostadssociala verksamhet viss befrielse för kommunerna från den allmänna skyldigheten att underställa beslut om lån eller ansvarsförbindelser Kungl. Maj:ts prövning och fastställelse. Befrielsen från underställningsskyldighet avsåg vissa kommunala ansvarsåtaganden gentemot staten beträffande lån för bostadsanskaffning åt mindre bemedlade, barnrika familjer såväl i egnahemsbostäder som i flerfamiljshus. Genom de av fjolårets riksdag beslutade ändringarna i grunderna för den statliga låne- och bidragsverksamheten för främjande av bostadsförsörjningen ha de speciella låneformerna till förmån för barnrikefamiljerna upphört att gälla. Några direkta motsvarigheter till bostadsanskaffningslånen finnas över huvud taget icke i nu gällande egnahemslåne- och tertiärlånekungörelser utan det speciella stödet åt dessa familjer utgår i form av årliga bostadsrabatter. Kommunallagarnas bestämmelser om underställningsfrihet för ifrågavarande ansvarsåtaganden kunna för den skull icke längre tillämpas. Alla kommunala beslut om ansvarsåtaganden gentemot staten beträffande såväl egnahemslån som tertiär- och tillägglån måste numera underställas Kungl. Maj:ts prövning och fastställelse, och den med 1939 års lagändringar åsyftade lättnaden i kommunernas och de statliga myndigheternas arbete på ifrågavarande område har gått förlorad.

Nu angivna omständigheter äro, såsom framgår av den förut lämnade redogörelsen, bakgrunden till bostadsstyrelsens framställning i ämnet, vari styrelsen dels framlagt förslag om vidgning av den i kommunallagarna stadgade befrielsen från underställningsskyldighet för vissa kommunala ansvarsåtaganden, dels ock aktualiserat frågor om ytterligare lättnader i samma syfte. Även erfarenheterna från finansdepartementet, där en mycket stark ökning av ärenden utav sådan art, som berörts i bostadsstyrelsens framställning, ägt rum under sista halvåret, giva vid handen, att man icke gärna kan avvakta resultatet av den allmänna översyn av den kommunala underställningsskyldigheten, som kommunallagskommittén ämnar verkställa, utan att frågan om en revision av kommunallagarna på denna punkt bör upptagas redan nu. Angelägenheten att underlätta kommunernas strävanden på ifrågavarande område genom att snarast möjligt befria dem från underställningsskyldighet i sådana fall, där Kungl. Maj:ts prövning väsentligen har endast formell karaktär och icke längre synes nödvändig, framstår enligt min mening såsom avgjort större än de olägenheter, vilka till äventyrs kunna följa av att den lösning av ifrågavarande spörsmål, som för närvarande kan åstadkommas, endast blir ett provisorium i avbidan på kommunallagskommitténs allmänna översyn av reglerna rörande underställningsskyldigheten.

Bostadsstyrelsen har framlagt förslag om befrielse från underställningsskyldighet för kommunala beslut om ansvarsåtaganden gentemot staten en-

ligt egnahemslånekungörelsen. Styrelsen har tillika hemställt, att Kungl. Maj:t måtte taga under överbägende en motsvarande befrielse för ansvarsåtaganden jämlikt 13 § 3 mom. och 33 § tertiärlånekungörelsen. Beträfande samtliga dessa slag av kommunala beslut har kommunallagskommittén tillstyrkt, att underställningsfrihet nu genomföres genom ändring av kommunallagarna. Jämväl svenska stadsförbundets finansråd och svenska landskommunernas förbund ha funnit angeläget, att underställningsskyldighet icke skall föreligga i dessa fall, ehuru sistnämnda förbund ansett tvivelaktigt, om uttryckligt undantagande i lagen vore erforderligt beträffande kommuns ansvarighet för förskott enligt egnahemslånekungörelsen. Bostadsstyrelsen har härutöver ifrågasatt, att kommunala åtaganden av borgensansvar för byggnadskreditiv till flerfamiljshus, som uppföras med stöd av preliminärt beviljade statliga tertiärlån, i vissa fall skulle befrias från underställningsskyldighet. Såväl kommunallagskommittén som de kommunala förbunden ha emellertid ansett mindre lämpligt att utsträcka underställningsfriheten till beslut om borgensteckning för byggnadskreditiv, i vart fall i förevarande sammanhang.

För egen del är jag beredd att tillstyrka, att kommunerna nu befrias från underställningsskyldighet beträffande ansvarsåtaganden gentemot staten jämlikt egnahemslånekungörelsen samt enligt 13 § 3 mom. och 33 § tertiärlånekungörelsen på sätt bostadsstyrelsen föreslagit eller ifrågasatt och i remissyttrandena förordats. Jag finner däremot överbägende skäl tala för att ståndpunktstagandet till frågan om underställningsfrihet för beslut om borgensteckningar för byggnadskreditiv uppskjutes, tills den allmänna omprövningen av kommunallagarnas regler om underställningsskyldighet kommer till stånd.

Såsom i bostadsstyrelsens skrivelse framhållits, torde de ekonomiska risker, som en kommun ikläder sig på grund av åtaganden gentemot staten enligt egnahemslånekungörelsen, vara relativt obetydliga, evad åtagandena gälla ansvar enligt 11 § för den räntefria, stående delen av egnahemslån eller avse ansvar enligt 32 § för från statskontoret uppburna förskott å preliminärt beviljade egnahemslån. De krav, som i varje särskilt fall möjligen kunna framställas mot kommunen, kunna i fråga om förluster å ränte- och amorteringsfria delar av egnahemslån icke komma att gälla större belopp, och kommunernas möjligheter att vid utlämnande av förskott skydda sig genom olika kontrollåtgärder mot förluster torde vara relativt betryggande. Då antalet lån enligt egnahemslånekungörelsen torde bli högst avsevärt, synes det också särskilt angeläget att befria kommunerna och de statliga myndigheterna från allt det besvär och låntagarna från den tidsutdräkt, som underställningsförfarandet medför. Jag vill tillägga, att den i viss mån häremot svarande prövning, som Kungl. Maj:t tidigare verkställt beträffande kommunala beslut om ansvarsteckningar för den räntefria, stående delen av tertiärlån för enfamiljshus, haft en i hög grad summarisk och formell karaktär.

I anledning av vad svenska landskommunernas förbund uttalat angående kommuns ansvar för förskott enligt egnahemslånekungörelsen må framhållas, att sådant förskott av den statliga myndigheten utlämnas endast mot särskild förbindelse av vederbörande kommun och att ansvaret för den skull närmast torde böra betraktas som en självständig låneförbindelse, för vilken befrielse från underställningsskyldighet bör stadgas.

Vad angår ansvarsåtaganden gentemot staten jämlikt 13 § 3 mom. och 33 § tertiärlånekungörelsen torde onekligen sådana åtaganden, särskilt enligt sistnämnda stadgande, kunna medföra betydande ekonomiska risker för vederbörande kommun. Man kan emellertid med fog ifrågasätta, om Kungl. Maj:t, därest underställningsskyldigheten bibehölles, skulle annat än möjligen i högst sällsynta undantagsfall vägra fastställelse av sådana åtaganden på grund av en kommuns svaga ekonomiska ställning, sedan den lånebeviljande statliga myndigheten fastställt behovet och lämpligheten ur bostadssynpunkt av visst byggnadsföretag och jämväl prövat företagets ekonomiska bärighet. Vid sådant förhållande framstår det såsom relativt onödigt att bibehålla kravet på underställning av dessa åtaganden, som ju i princip innebära att kommunen endast fullgör den författningsmässigt reglerade medverkan vid bostadsförsörjningen, vilken uppställts såsom en förutsättning för den statliga långivningen. Kungl. Maj:ts hittillsvarande prövning av kommunala ansvarsåtaganden jämlikt det stadgande, som i förut gällande bestämmelser närmast motsvarade 33 § tertiärlånekungörelsen, har även varit av övervägande formell natur. Av olika skäl har icke ens alltid krävts en siffermässig fixering av ansvarighetens omfattning, utan i åtskilliga fall ha fastställts kommunala beslut, i vilka blott angivits byggnadsföretagens benämning. Några fall av vägrad fastställelse på grund av svag ekonomi hos vederbörande kommun ha icke förekommit.

Härutöver vill jag understryka, att man vid prövning av frågan om underställningsfrihet för ansvarsåtaganden av här ifrågavarande art icke bör förbise, att dessa åtaganden, även om de kunna innefatta vissa ekonomiska risker för kommunerna, ha tillkommit främst i syfte att vid den nödvändiga kontrollen över bostadsföretagen erhålla en intresserad medverkan av lokala organ. Såsom vid genomförandet av 1939 års lagändring framhölls, ligger nämligen för staten betydelsen av den kommunala ansvarigheten icke så mycket i möjligheten att vid inträffande förluster kunna övervältra en del av dessa på vederbörande kommun utan fastmera i en garanti för att förlusterna tack vare kommunernas intresserade medverkan bli ringa.

Vid min tillstyrkan av underställningsfrihet även för ansvarsåtaganden enligt 33 § tertiärlånekungörelsen förutsätter jag emellertid, att bostadsstyrelsens handläggning av frågor om beviljande av tertiärlån kommer att innefatta en prövning också av frågan, huruvida det sökta lånet kan antagas stå i rätt förhållande till kommunens ekonomiska bärkraft och framtidsmöjligheter. Samråd bör i tveksamma fall äga rum med finansdepartementet och vederbörlig uppmärksamhet ägnas åt frågor om ansvarsåtaganden av kommuner, som åtnjuta eller tidigare åtnjutit skattelindringsbidrag.

Med hänsyn till önskvärdheten av att Kungl. Maj:t vid prövningen av kommunala låneärenden äger tillgång till uppgifter rörande den kommunala ansvarigheten enligt de här berörda båda kungörelserna, torde det vidare böra åligga bostadsstyrelsen att till finansdepartementet lämna sådana uppgifter beträffande rikets samtliga kommuner.

Av bostadsstyrelsen har alternativt ifrågasatts, att underställningsfriheten i kommunallagarna skulle fastställas att gälla tills vidare, såvida icke Kungl. Maj:t beträffande viss kommun annorlunda förordnade. Även om vissa skäl kunna tala till förmån för en dylik anordning, anser jag tillräcklig anledning icke föreligga att beträffande här ifrågavarande ansvarsåtaganden formellt begränsa underställningsfriheten i lagen på sådant sätt.

Den av mig förordade underställningsfriheten avses icke skola omfatta kommuns i 10 och 14 §§ tertiärlånekungörelsen omförmälda beslut att ikläda sig borgen för tertiärlån och tillägglån till bolag, som helt äges av kommunen. För dylika beslut, som åsyfta att befria bolaget från att ställa eljest erforderlig in-teckningssäkerhet för lånen, böra givetvis gälla vanliga regler för underställningsskyldigheten.

I detta sammanhang må jämväl erinras om att de ur ekonomisk synpunkt mest betydelsefulla åtaganden, som kommunerna för främjande av bostadsförsörjningen ikläda sig, i allmänhet äga rum i samband med upptagande av egna lån och att beslut härom alltjämt måste i varje särskilt fall underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Lagändringarna torde lämpligen böra träda i kraft omedelbart efter utfärdandet samt uttryckligen göras tillämpliga jämväl å dessförinnan av kommunerna fattade men av Konungen icke prövade beslut.

Det är för närvarande icke möjligt att bedöma omfattningen av den lättnad, som de här förordade lagändringarna komma att medföra för kommunernas och de statliga myndigheternas arbete. Jag vill emellertid nämna, att under januari och februari månader innevarande år på finansdepartementets föredragning avgjorts icke mindre än 207 ärenden av ifrågavarande slag.

Sedan de nu föreslagna lagändringarna kommit till stånd, förutsätter jag, att Kungl. Maj:t utan närmare granskning i varje särskilt fall meddelar stadfästelse å kommunala beslut om borgensåtaganden enligt äldre, av 1948 års kungörelser ersatta författningar, i den mån dessa beslut innefatta åtaganden av i huvudsak samma karaktär som dem, för vilka underställningsfrihet stadgats.

Föredraganden hemställer härefter, att inom finansdepartementet upprättade förslag till

lag angående ändrad lydelse av 79 § 2 mom. lagen den 6 juni 1930 (nr 251) om kommunalstyrelse på landet,

lag angående ändrad lydelse av 74 § 2 mom. lagen den 6 juni 1930 (nr 252) om kommunalstyrelse i stad samt

lag angående ändrad lydelse av 63 § 2 mom. lagen den 15 juni 1935 (nr 337) om kommunalstyrelse i Stockholm
måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställdan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

K.-E. Renström.